

Мэцэ-Хацалас улууѳа
Дѳабыллааѳы «Кэскил» детсад

*Чемчуук саастаах оболорго тулалыѳр эйгэни
билибиннэриигэ мини-музейы тэрийии
(бырайыак)*

Бырайыак автора иитээччи :
Стручкова Валентина Ивановна

Нуораѳана беѳ.

Саха оҕотун толкуйдуур дьобура, ойуулаан-дьуьуннээн керере, ейге тутара, баар курдук саныыра – барыта уратылаах. Ол иьин тыа сириг детсадыгар сацардан сайынарары концепциятыгар «Мини-музейы» тэрийии сурун теьуу буолуохтаах.

Бырайыак уратыта: Мини-музей оҕо саадыгар тэриллэригэр оҕо уонна тереппут улахан кыттыыны ыллаллар. Ол эбэтэр оҕо – бэйэтэ айааччы-тутааччы, тэрийээччи (соавтор) буолар. Тереппут оҕотун кытары араас улэлэри оцорор, араас матырыяалынан кемелеьер.

Бырайыак сыала: Мини- музей нецуге иитээччи, оҕо, тереппут бииргэ улэлиир усулуобуйаларын тэрийии.

Соруктара:

- мини-музей нецуге оҕо ейдуур, ылынар кыаьын учуоттаан туран, билэр-керер баьатын кууьурдуу
- оҕо бэйэтин тэтимигэр сеп тубэьэр сайдар таьымын хааччыйыы
- обону проектной улэьэ кеьулээьин
- тереппуттэри улэ араас керуцунэн хабыы

Ытыллар улэ ньымалара: педагогической, психологической, социологической кэтээн керуу, тэцнээьин, тумуу.

I баьа. Бырайыак туьумэхтэрэ:

1. Бэлэмнэнии
2. Бырайыагы олоххо киллэрии
3. Улэни тумуу

1.Бэлэмнэнии туьумэьэ.

Улэ олоххо киириитэ былааны сатабыллаахтык оцорууттан, туолуутун хонтуруоллаабынтан, отчуоттаабынтан, тумуктээбинтэн, саца ыйыылары киллэрииттэн, септеех соруктары ылыныыттан улахан тутулуктаах. Иитээччи сыллаабы былаанын тереппуттэри кытары субэлээр, ылыныллыбыт былаанын педсоветка кемускуур, бигэргэттэрэр.

Улэ тереппуттэргэ анкетирование ытыыттан сааланар.

Боппуруостара:

- Эьиги о5о5ут музейга сылдыбыта дуо?
- О5о5ут себулээн тугу мунньарый?(коллекциялыырый)
- Тереппут тугу коллекциялыыгытый?
Мини-музей ис хобооно, тутула о5о сааыгар эпиттирэ ирдэнэр

2. Бырайагы олоххо киллэриитэ туьумэ5э

«Экспресс – быыстапка» аата этэрин курдук кылгас кэмцэ турар (биир кун). Матырыйаал уларыа турарыгар кемелеех.

«**Виртуальной музей**» - компьютернай презентациялар, видеолар тема5а сеп тубэбиннэрэн туттуллаллар.

Сыллаабы былан торума:

<p style="text-align: center;">Ыйдар Ыйдааы тема</p>	<p style="text-align: center;">Нэдиэлэ темата</p>	<p style="text-align: center;">Мини-музей темата, киинэ</p>	<p style="text-align: center;">Экспресс- быыстапка Проектнай улэ</p>	<p style="text-align: center;">Социуму кытары улэ</p>	<p style="text-align: center;">Былан туолуута</p>
<p>Балаан ыйа «Дорообо, оҕо саадпыт!»</p>	<p>1. «Мин группам» 2. «Мин уонна мин дьиэ кэргэним» 3. «Биьиги дэриэбинэбит» 4. «Биьиги иитээччилэрбит»»</p>	<p>«Араас оонньуурдар» Улахан сымнаҕас оонньуур</p>	<p>- Араас омук сириттэн аҕалылыбыт куукулалар - «Мин дэриэбинэм» проектной улэ - «Иитээчилэргэ эбэрдэ открыткалар» проектной улэ</p>	<p>Оскуола музейыгар экскурсия Биьиги ыалдышпыт – нэилиэк коллекционера Поисеева Н.Е.</p>	

<p>Алтынны « Кемус куьун»</p>	<p>1. «Дьикти куьун» 2. «Дьиз кыллара» 3. «Ийэ кунэ» 4. «Саха сирин кетердере» 5. «Спорт»</p>	<p>«Куьуццу кии кулбутунэн» Улахан оьуруот астаах корзина</p>	<p>- Оьуруот аьын арааьа (сувенирдар, магниткалар, муляжтар) - Дьиз кыллара (араас матырьаалтан ооньуурдар, сувенирдар) -«Мин дьизэм кыыла» проектной улэ - Ийэм шкатулкаата (шкатулка арааьа) - «Чыычаахтарбыт дьизэлэрэ» проектной улэ - Спортка кыайы бэлиэлэрэ – кубоктар, мэтээллэр (терешуттэрбит спортка ситиьиилэри)</p>	<p>Оьолор улэлэрин «Байдам» маьаьыщца быыстапкаалааьын Нэьилиэк спортсменын кытары керсуьуу</p>	
---	---	--	---	--	--

<p>Сэтгэний «Байганай ыяа»</p>	<p>1. «Сомоболоуу кунэ» 2 «Дорообо, кырыа кыбын!» 3. «Баай Байганай» 4. «Саха сирин кыыллара»</p>	<p>«Булчут уутээнэ» «Байганай бэлэ5э» фотомонтаж</p>	<p>-Нуучча омук мастан, туостан оцобуктара - «Хаар кыи» проектнай улэ - Булт тэриллэрэ - «Саха сирин кыыллара» фотовыставка, проектнай улэ</p>	<p>Булчуту кытары керсуйуу</p>	
<p>Ахсынны «Остуоруйа дьикти абылаца»</p>	<p>1. «Остуоруйа дойдутугар айан» 2. «Эбэм аптаах остуору- йалара» 3. «Тымныы обонньор» 4. «Саца дьыл дьиктитэ»</p>	<p>«Чысхаан» Харыйа Тереппуттэр оцобуктара</p>	<p>- Урукку елка оонньуурдара -«Мин себулуур остуоруйам» урууй выставката - «Тымныы обонньор» проектной улэ - Чуораан арааа</p>	<p>Биьиги ыалдьышпыт – оскуола библиотекаря Попова М.В. Оболор улэлэрин «Байдам» ма5абыыца быыстапкалаабын</p>	

<p>Тохсунньу «Тацха ыйа»</p>	<p>1. «Эргэ саца дьыл» 2. «Тацха» 3. «Остуол оонньуула»</p>	<p>Сахалы тегурук остуол, ийит-хомуос, туттар мал- сал</p>	<p>- Сахалы сувенирдар - «Мин аатым суолтата» проектной улэ</p>	<p>Биьиги ыалдышпыт - библиотекарь Алексеева Н.Л.</p>	
<p>Олунньу «Тыл хомуьунун ыйа»</p>	<p>1. «Сэрэхтээх буол!» 2. «Мин-олонхо дойдутун о5отобун» 3. «Транспорт араас керуцэ» 4. «А5а дойдуну кемускээчилэр куннэрэ»</p>	<p>Саха балабана «Уол о5о барахсан» буклет</p>	<p>- Саха мастан, туостан оцобуктара - «Транспорт араас керуцэ» быыстапка -«Байыаннай техника» проектной улэ</p>	<p>Биьиги ыалдышпыт МЧС специалиьа Аммосов С.В. «Олоцхо ус дойдута» коллективной улэни библиотека5а быыстапка</p>	
<p>Кулун тутар «Сандал саас!»</p>	<p>1. «Кулун тутар 8 кунэ» 2. «Айыл5а о5ото-Дьеьегей» 3. «Сир, уу- олох терде» 4. «Саас илдьиттэрэ»</p>	<p>«Дьеьегей о5ото»</p>	<p>-Мин ийэм дьарыга – коллекция быыстапката - Ат ооньуурдар араастара «Айыл5а о5ото- Дьеьегей» проектной улэ - Ракушкалар</p>	<p>Ийэлэр мастер- кылаастара Сылгыьыты кытары керсуйуу</p>	

<p>Муус устар</p> <p>«Киьи айылба обото»</p>	<p>1. «Доруобуйа нэдиэлэтэ»</p> <p>2. «Космос дыкти абылаца»</p> <p>3. «Кинигэ – биьиги доборбут»</p> <p>4. «Сахам сирэ- мин дойдум!»</p>	<p>«Айылба – о5о алабата» фотовыставка</p>	<p>-«Космической хараабыл» проектной улэ</p> <p>- Кинигэ араас керуцнэрэ</p> <p>- «Кырачаан-кинигэ» проектной улэ</p> <p>-Айылба дыктилэрэ</p> <p>- Саха сирин туьунан сувенирдар</p>	<p>Биьиги ыалдышпыт – фельдшер Максимов А.Д.</p> <p>О5олор улэлэрин «Байдам» ма5абыыцца быыстапкалааьын</p>	
<p>Ыам ыйа</p> <p>«Кун сардацата»</p>	<p>1. « Эйэ,улэ, маай!»</p> <p>2. «Кыайыы кунэ»</p> <p>3. «Дьизэ кэргэн нэдиэлэтэ»</p> <p>4. «Сайыны керсуу»</p>	<p>Кун, холууп</p>	<p>-Сэрии ветеранын медаллара, орденнара</p> <p>- «Улуу Кыайыыны уьансыбыт биьиги эбээлэрбит, эьээлэрбит» проектной улэ</p> <p>- Дьизэ кэргэн реликвията</p>	<p>Биьиги ыалдышпыт - улэ ветерана Ефимова К.И.</p> <p>Кыайыы памятниктарыгар экскурсия</p>	

3.Улэни тумуу туьумэ5э.

Туох оцобулунна?

О5олор тугу себулээтилэр?

Туох сацаны биллилэр?

Терешпуту кытары улэ тумугэ.

Ханнык ыарахаттары керсуеххэ себуй:

- Матырыйаал ситэтэ суобуттан.
- Былааннаммыт улэ ситэтэ суобуттан.

Улэ манныктумуктэрдээх буолуон сеп:

- Тэрэьиннээх улэ учугэй эрэ тумугу а5алыан сеп
- О5о5о, терешпуккэ улахан интэриэьи уескэтиэ
- Чемчуук саастаах о5о бары еттунэн сайдарыгар мини-музей теьуу куус буолуо
- О5ону музейнай педагогика теруттэригэр уерэтиэ